

(Komunálna) Politika pamäti palimpsest

Autori: Fedor Blaščák; Politika pamäti, distribuovaná publikácia, časť participatívneho pamätníka, Prague Biennale, Monument transformácie, Praha 2007;

<http://www.milicatomic.com/grupaspomenik.org/timeline.html>

Mesto Belehrad v roku 2002 vypísalo verejnú súťaž na vybudovanie pamätníka - **„padlým hrdinom a obetiam vojen v rokoch 1990-1999 na území bývalej Juhoslávie (vrátané obetí bombardovania NATO).“**

Voči takto sformulovanému zadaniu sa postavila skupina asi 50 miestnych umelcov a intelektuálov združená okolo platformy „Diskusia o umeleckom diele“, ktorí v nej identifikovali zrejmy rozpor a konflikt. Protestovali proti nezmyselnému spájaniu troch odlišných entít: „obet“, padlý hrdina a obeť bombardovania NATO, nezmyselnému preto, že chce zabudovať do jedného pamätníka spomienky na toho, kto zločin vykonal (padlý hrdina) a aj na jeho obeť. Súťaž a jej tému prehlásili za mimoriadne dôležitú, okrem iného aj preto, lebo v Srbsku týmto – prvýkrát od rozpadu Juhoslávie - dochádza k vytyčovaniu spoločných hraníc medzi politikou a umením.

Na prvej verejnej diskusii, ktorú zorganizovala skupina - neskôr pomenovaná ako „Spomenik“ (Pamätník) - boli prítomní predstavitelia mesta aj občianske skupiny podporujúce vznik pamätníka (napr. rodičia obetí). Napriek rozličným názorom dospeli k spoločnému vyhláseniu požadujúcemu zrušenie súťaže. Táto diskusia získala značnú publicitu, príbeh pamätníka sa objavil v televíznych správach, komentovali ho noviny.

V januári 2003 skupina Pamätník požiadala mesto Belehrad o zrušenie súťaže. V júni 2003 komisia poverená jej realizáciou oznamuje, že vyhlásenie pôvodného zadania bol omyl, a preto mestské zastupiteľstvo toto zadanie zrušilo.

Vzápätí komisia vyhlasuje súťaž druhýkrát. Chce realizovať pamätník:
- **„obetiam vojen na území bývalej Juhoslávie.“**

Komisia ponúkne aktivistom dve miesta členov poroty. Ponuku odmietnu. Do súťaže sa prihlásilo 57 návrhov. Porota rozhodla, že ani jeden nezodpovedá podmienkam a víťaza nevybrala. Členovia poroty to zdôvodnia zlým zadaním a nejasným sprievodným vysvetlením súťažných podmienok.

